

DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY ROBERT TALARCZYK

Michał Walczak

Piaskownica

7 > 17 > 27

premiera 19 i 20 stycznia 2008

Piaskownica

7 > 17 > 27

Michał Walczak

Ona Anna Guzik

on Tomasz Drabek

reżyseria Grzegorz Chrapkiewicz

scenografia Jan Kozikowski

światło, fotografie, projekcje Olaf Tryzna

wykorzystano wybrane utwory z płyty Marii Peszek *Miastomania*

asystent reżysera Tomasz Drabek
inspicjent/sufler Halina Mieszczak

premiera 19 i 20 stycznia 2008

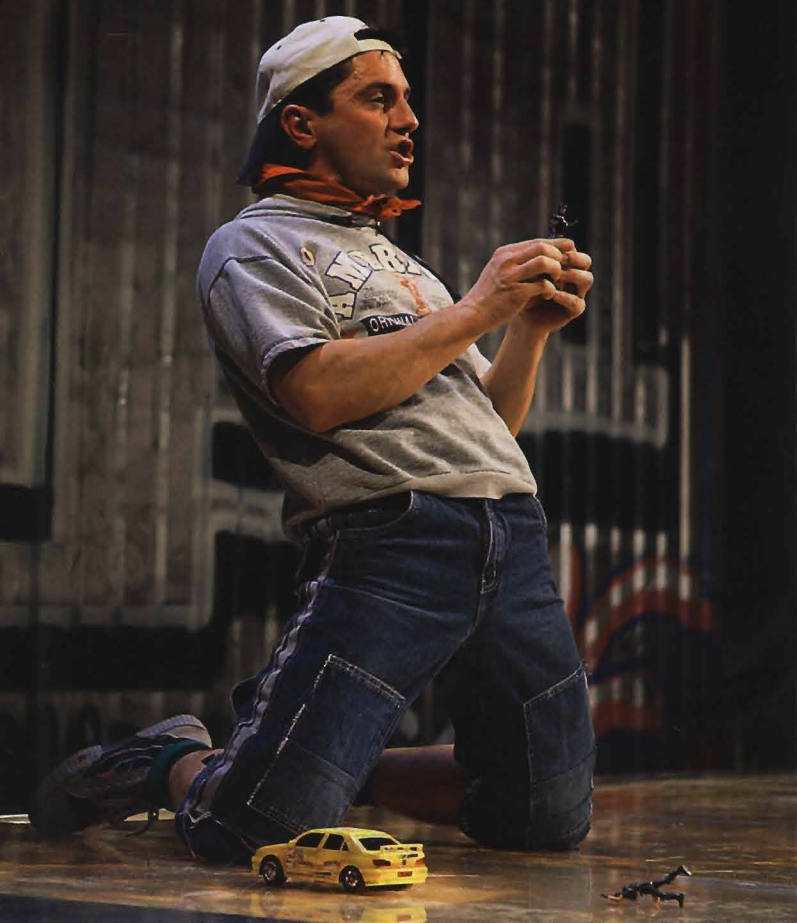
Arena

Mam ci narysować Linie? Proszę (rysuje nogą granicę) To jest twoja połowa, to jest moja połowa, dobra? (...) To moja piaskownica. I tak powinnaś się cieszyć, że pozwalam ci się tutaj bawić. Tak Protazek wyznacza terytorium dla Mitki. Łaskawie wykrawa dla niej fragment „swojej” przestrzeni. Z terytorium wspólnego, które uprzednio przemocą zaanektował wyłącznie dla siebie (Nie rycz w mojej piaskownicy - Myślałam, że to piaskownica państwowa). Przemoc, aneksja, rywalizacja nie są możliwe bez ofiary, sąsiada, konkurenta. Moje ma sens wtedy, kiedy sąsiaduje z nie moim. Dzięki cudzemu moje nabiera wartości: moje zabawki, moje zabawy, moje ja - wszystko to staje się bardziej atrakcyjne poprzez możliwość porównania. Możesz się bawić w mojej piaskownicy, pod warunkiem, że będziemy bawić się osobno - ustala Protazek, a wkrótce przekonujemy się, że ta reguła ma charakter fundamentalny: musisz być obok, bym wiedział kim jestem, bym w ogóle... być.

Sztuka Michała Walczaka swoją poetyckość opiera na jednej prostej metaforze: piaskownicy, i jednym micie, chciałoby się powiedzieć miciku: popkulturowej opowieści o superbohaterze Batmanie. Niektórzy komentatorzy widzą w tym jej słabość¹, ale to chyba właśnie z prostoty bierze się inspirująca twórców teatralnych siła tego dramatu. Z prostoty, ale i z najważniejszego zabiegu autora: takiego skonstruowania bohaterów, że są *dziećmi*, *nie-dziećmi* - żeby przywołać sformułowanie reżysera prapremierowej inscenizacji, Piotra Kruszczyńskiego². Co więcej, choć w trakcie akcji poznajemy imiona bohaterów, na karcie tytułowej to po prostu On i Ona - rozdzielnoptciowy Każdy ze średniowiecznego moralitetu.

Całości patronują mistrzowie: Gombrowicz i Mrożek, od których młody autor nauczył się trudnej sztuki dramatycznej konstrukcji - zauważa Anna R. Burzyńska w recenzji z inscenizacji telewizyjnej³. Co do nazwisk patronów wypada się zgodzić, ale w owych powinowactwach literackich chodzi o coś więcej. O ile konstrukcję tego dramatu jako swego rodzaju modelu świata możemy wywieść z Mrożka (choć może należałoby sięgnąć głębiej, do tradycji teatru absurdu czy

poprawne wzorce, wtłaczającą w dojrzałość - przeciwnie, poprzez popkulturowe mity ona tę sytuację utrwała. Wyzwoleniem mogłoby być otwarcie się na drugiego człowieka, mogłaby być miłość - ale w tym świecie co najwyżej ją się przeczuwa, obecna jest jako nienazwana i nieświadomiana tęsknota. Czy taki właśnie jest człowiek XXI wieku?

Metaforyczność i uniwersalizm sztuki Walczaka pozwalają na rozliczne interpretacje. Odczytywano ją jako zabawną opowieść o mężczyźnie i kobiecie, o roli płci w pojmowaniu świata. Pisano, że spotykający się w piaskownicy chłopiec i dziewczynka przenoszą podział terytorialny w sfery emocji i komunikacji, inscenizowano na plaży - rozdzielając trzy sekwencje, na jakie jest podzielona, pomiędzy trzy pary aktorów w różnym wieku - albo na scenie wysypanej piaskiem. Ewa Wysocka z Teatru Za Lustrem w obu rolach obsadziła mężczyzn ubranych w kostiumy przypominające drag queen, poddając w wątpliwość tożsamość płciową bohaterów.

Większość inscenizacji adresowana jest do dorosłych, choć prapremiowa realizacja wątbrzy-

średniowiecznego moralitetu), to po śladach Gombrowicza autor stąpa tu nie tyle ze względu na konstrukcję dramatyczną, co podejmując - na swój własny sposób - jego problematykę niedojrzałości i formy. *Człowiekiem targają zatem forma i niedojrzałość, nosi w środku dwie sprzeczne natury: jedna mierzy w stronę tego, co wysokie, nadrzędne i dojrzałe, druga z kolei ku temu, co niskie, podrzędne i niedojrzałe. Fakt, że człowiek ma podwójną naturę, oznacza dramat, gdyż to, co u góry, poniżej to, co u dołu, co nie może tamtemu dorównać i upada raz po raz w niedojrzałość, która chce być tym, czym jest: niedojrzałością* - pisze o Gombrowiczu Juan Carlos Gómez⁴.

U Walczaka dzieci - nie-dzieci są trwale niedojrzałe, co polega na skupieniu się wyłącznie na sobie. Kultura nie jest tu już opresywną formą narzucającą

ska została wyróżniona Atestem - świadectwem wysokiej jakości i poziomu artystycznego przyznawanym przez Polski Ośrodek ASSITEJ - Międzynarodowego Stowarzyszenia Teatrów dla Dzieci i Młodzieży, a sama sztuka wśród licznych laurów zdobyła także nagrodę na I Ogólnopolskim Festiwalu Polskich Sztuk Współczesnych dla Dzieci i Młodzieży „Kon-Teksty” w Poznaniu w kategorii najciekawszej sztuki dla tej właśnie grupy widzów.

Grzegorz Chrapkiewicz, który uważa *Piaskownicę* za jeden z najważniejszych polskich dramatów ostatniego ćwierćwiecza, nie podąża tymi tropami: - Dla mnie tytułowa piaskownica to arena życiowej walki, nie tylko między ptcami. To przestrzeń międzyludzkiej rywalizacji o wszystko, o przewagę nad drugim na każdym polu. Potrzeba rywalizacji przeważa nad tęsknotą do bliskości - mówi i rysuje coś, co wygląda jak dziwny ciąg internetowo-matematyczny: 7>17>27. - Traktujmy to jak podtytuł - wyjaśnia. - Moi bohaterowie najpierw są dziećmi, potem nastoletnimi mieszkańcami blokowiska, a wreszcie stają się częścią kasty białych kołnierzyków. Te liczby wskazują na wiek bohaterów w poszczególnych sekwencjach, a jednocześnie strzałki między nimi są matematycznym wskazaniem tego, co większe, co ważniejsze...

Janusz Legoń

P R Z Y P I S Y

¹ Antoni Winch *Zabawa w miłość*, na: http://www.teatr.dlawas.com/tdw/index.php?option=com_content&task=view&id=149&Itemid=0

² Piotr Kruszczyński *O mężczyźnie i kobiecie*, „Tygonik Wąbrzyński”, 18.03.2003

³ Anna R. Burzyńska *To tylko taka zabawa*, „Tygodnik Powszechny”, 2006, nr 7.

⁴ Juan Carlo Gómez Witold Gombrowicz. *Ferdydurke, forma, niedojrzałość i Argentyna*, „Rzeczpospolita”, 17 lipca 2004.

Twórcy

MICHAŁ WALCZAK

Urodził się w 1979 roku w Sanoku, studiował w warszawskiej Szkole Głównej Handlowej, następnie na Wydziale Wiedzy o Teatrze oraz na Wydziale Reżyserii Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie. Autor dramatów: *Nieznajomi* (2000), *Podróż* (2000), *Dwóch* (2001), *Piaskownica* (2002), *Egzamin* (2002), *Bez didaskaliów* (2002), *Smutna królowa* (2003), *Podróż do wnętrza pokoju* (2003), *Rzeka* (2003), *Nocny autobus* (2004), *Kopalnia* (2004), *Całe życie Jarostawa* (2005), *Kac* (2006). Jego utwory zostały przetłumaczone na angielski, niemiecki, litewski, włoski, francuski, węgierski. Wystawiane były m.in. w Wałbrzychu, Warszawie, Częstochowie, Radomiu, Łodzi, Teatrze TV, a także w Niemczech, Czechach i Słowacji - przez Piotra Kruszczyńskiego, Tadeusza Bradeckiego, Pawła Miśkiewicza, Tomasza Mana, Adama Srokę i Jarostawa Tumidajskiego.

Debiutem reżyserskim Michała Walczaka była inscenizacja *Podróży do wnętrza pokoju*. Premiera odbyła się na scenie Garaż Poffszeczny Teatru Powszechnego w Warszawie pod opieką artystyczną Władysława Kowalskiego, 2003). W Akademii Teatralnej Michał Walczak był również asystentem Zbigniewa Zapasiewicza przy realizacji spektaklu dyplomowego - *Iwony, księżniczki Burgunda* Witolda Gombrowicza (2004).

Dzisiaj chętnie reżyseruje własne sztuki (oprócz debiutanckiej *Podróży do wnętrza pokoju* w Teatrze Powszechnym były to: *Kac*, Teatr Nowy, Łódź 2006, *Ostatni tatuś*, Teatr Lalka, Warszawa 2007).

Jest laureatem licznych nagród w konkursach literackich, m.in.: I nagroda w łódzkim konkursie „My - na progu nowego wieku” (dla młodych dramaturgów), II nagroda w komediopisarskim konkursie Talia 2001, I nagroda w konkursie na esej „Quo vadis kulturo”, wyróżnienie w konkursie stowarzyszenia DRAMA za *Podróż do wnętrza pokoju*. Otrzymał nagrodę Ministra Kultury w Konkursie na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej za tekst oryginalny - *Podróż do wnętrza pokoju*.

GRZEGORZ CHRAPKIEWICZ

Aktor, pedagog, reżyser, profesor tytularny. Absolwent krakowskiej PWST.

Zadebiutował w Starym Teatrze w spektaklu *Mord w katedrze* Thomasa Eliota,

w reżyserii Jerzego Jarockiego - jako aktor i jako asystent reżysera. Przez wiele lat był aktorem Teatru Muzycznego i Miejskiego w Gdyni; od roku 1983 aktorem Teatru Wybrzeże.

Pracował z wybitnymi reżyserami: Krzysztofem Babickim (*Już prawie nic* Jerzego Andrzejewskiego, *Putapka* Stanisława Różewicza, *Wiśniowy sad* Antoniego Czechowa), Markiem Okońskim, Ryszardem Majorem, Tadeuszem Mincem.

Jako reżyser zadebiutował w Teatrze Muzycznym w Gdyni operą *Dyrektor teatru* W.A. Mozarta. Ma na swoim koncie wiele realizacji operowych i repertuaru rozrywkowego w teatrach dramatycznych, ale w jego dorobku najbardziej znaczące miejsce zajmują: *Łysa śpiewaczka* Ionesco (Teatr Wybrzeże w Gdańsku), *Wielebni* Mrożka (Teatr im. Żeromskiego w Kielcach), *Fantom bólu* Sigariewa (Teatr Dramatyczny im. Węgierki w Białymstoku), *Koleżanki* Chesnota (Teatr Komedia w Warszawie) oraz zrealizowane w Teatrze Polskim w Bielsku-Białej *Lekcja* Ionesco, *Iwona, księżniczka Burgunda* Gombrowicza i *Ksztalt rzeczy* LaBute'a.

JAN KOZIKOWSKI

Ukończył Liceum Sztuk Plastycznych w Supraślu, Wydział Aktorski w PWST w Warszawie. Studiował scenografię w warszawskiej ASP. Debiutował scenografią do *Kartoteki* Różewicza w 1998 r. w Teatrze im. A. Fredry w Gnieźnie w reż. Piotra Kruszczyńskiego, z którym zrealizował także *Nondum* Lidii Amejko w Teatrze Polskim w Warszawie w 2002 r., a ostatnio *Amok* we wrocławskiej szkole teatralnej. Współpracował także z: Piotrem Cieplakiem - *Wesołe Kuzoszki z Windsoru* (2000), *Król Lear* (2001) Szekspira w Teatrze Powszechnym w Warszawie; Tomaszem Hynkiem - *Czarujący korowód* Schwaba, *Spokój w głowie* T. Feusetta w Teatrze im. Jana Kochanowskiego w Opolu; Agnieszką Glińską - *Testosteron* Saramonowicza w Teatrze Montownia. Największy rozgłos przyniósł mu scenografie do przedstawień Marka Fiedora, przede wszystkim

Matka Joanna od Aniołów wg Iwaszkiewicza (Teatr im. Kochanowskiego w Opolu, 2002, I nagroda w Ogólnopolskim Konkursie na Teatralną Inscenizację Dawnych Dzieł Literatury Europejskiej w 2006) i *Wszystkim Zygmuntom między oczy* Sieniewicza (Teatr Polski we Wrocławiu, 2006, nagroda za scenografię w XII Ogólnopolskim Konkursie na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej). Te prace były częścią polskich ekspozycji na praskim Quadriennale Scenografii w 2004 i 2008 roku. Jest autorem scenografii do filmu *Pół serio* w reż. T. Koneckiego i A. Saramonowicza i kostiumów do filmów *Ciasto* i *Testosteron*. Współpracę z Grzegorzem Chrapkiewiczem podjął po raz pierwszy przy realizacji przedstawienia *Fantom bólu* Sigariewa w Teatrze im. Węgierki w Białymstoku.

OLAF TRYZNA

Rocznik 1977. Fotograf i reżyser światła. Absolwent wydziału operatorskiego łódzkiej szkoły filmowej. Jako reżyser światła współpracował z Krzysztofem Babickim (*Parawy* w Teatrze Wybrzeże, *Putapka* w Teatrze im. Słowackiego w Krakowie, *Wesele* oraz *Niewolnice z Pipidówki* w Teatrze im. Osterwy w Lublinie), Natalią Korczykowską (*Smycz* w Teatrze Polskim we Wrocławiu) i Grzegorzem Chrapkiewiczem (*Mozart* i *Salieri* w Operze Bałtyckiej, *Fantom bólu* w Teatrze Dramatycznym im. Węgierki w Białymstoku).

Zajmuje się też fotografią teatralną i współpracuje z prestiżowymi pismami ilustrowanymi jako fotograf prasowy.

ANNA GUZIK

Absolwentka wydziału aktorskiego PWST we Wrocławiu. Zadebiutowała na deskach Teatru Polskiego w Bielsku-Białej rolą Matty w „Czyż nie dobija się koni?”. Za tę rolę oraz za rolę Marie w *Wieczorze kawalerskim* w reż. Z. Wardejna otrzymała w 2000 roku przyznawany przez ZASP Laur Dembowskiego za debiut sceniczny. Osiem lat na deskach naszego teatru wniosło do jej dorobku m.in. takie role, jak Iwona w *Iwonie księżniczce Burgunda*, Sonia w *Zbrodni i karze*, Stella w *Tramwaju zwanym pożądaniem*, Susan w *Milczeniu*, a z ostatnich realizacji Mary Warren w *Czarownicach z Salem* oraz pani Clackett w popularnej komedii *Czego nie widać*. W 2001 roku w poznańskim konkursie Verba Sacra zajęła II miejsce za interpretację monologu Gruszy z *Braci Karamazow*, zaś w 2002 roku nagrodzona została dyplomem Prezydenta Miasta Bielska-Białej.

Równoległe z pracą w teatrze przebiega jej kariera filmowo-telewizyjna. Wzięła udział w *Ciele* Saramonowicza i Koneckiego, *Krugerandach* Nowaka oraz w serialach - *Klinika samotnych serc* (Mirka), *Baobab czyli zielono mi* (Marianna „Koni”), *Król przedmieścia* (Lubawa), *Czego się boją faceci...*, *Talki*. Ogólnopolską stawę przyniosły jej role w serialach telewizyjnych *Na Wspólnej* i *Hela w opatach*.

Brązowa medalistka Akademickich Mistrzostw Polski w piłce ręcznej. Zwycięzcy *Tańca z gwiazdami*.

TOMASZ DRABEK

Magister filologii polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego (1999 r.), dyplom aktorski ZASP uzyskał w 2001 r. Pracuje w Teatrze Polskim w Bielsku-Białej. Wybrane role: Guildenstern (*Hamlet*, reż. Josef Janik, 1997), Caramanchel (*Zielony Gil*,

reż. T. Dutkiewicz, 2000), Tonio (*Szalone nożyczki*, reż. M. Stawiński, 2000), Gil, Kasander, Doktor (*Parady*, reż. T. Dutkiewicz, 2000), Hank (*Pokój Marvina*, reż. M. Stawiński, 2002), Tom - (*Ulica Gagarina*, reż. N. Rakowski, 2003), Motonek (*Korowód wg Marka Grechuty*, reż. R. Talarczyk, 2005), Pilot - (*Allo, Allo*, reż. R. Talarczyk, 2006), Sebastian Tretyn (*Testosteron*, reż. W. Patlewicz, 2006), Marzyciel - (*Dostojewski*, reż. S. Kuśmider, 2006), Podszewka (*Sen nocy letniej*, reż. B. Wyszymirski, 2007).

Jeden z założycieli Centrum Sztuki KONTRST w Bielsku-Białej. Współorganizator trzech edycji Międzynarodowych Spotkań Teatralnych RAZEM. Od dwóch lat współpracuje ze Stowarzyszeniem Teatr Grodzki prowadząc w Domu Pomocy Społecznej zajęcia dla osób starszych i przewlekle chorych. W ramach tych zajęć wyreżyserował dwa spektakle. Od listopada 2006 roku jeden z gospodarzy Bielskiej Edycji Krakowskiego Salonu Poezji.

Otrzymał nagrodę „Złotego Sokota” za najlepszą rolę teatralną sezonu 2000/2001 - Tonia w *Szalonych nożyczkach*. Ta rola przyniosła mu również nominację do „Złotej Maski” - nagrody teatralnej woj. śląskiego.

Teatr Polski, ul. 1 Maja 1
43-300 Bielsko-Biała
www.teatr.bielsko.biala.pl
tel. (33) 822-84-51, -52

impresariat, kasa biletowa
tel./faks (33) 822-84-53
e-mail: rezerwacja@teatr.bielsko.pl

Dyrektor Naczelny i Artystyczny
ROBERT TALARCZYK

zastępca dyrektora: Sabina Muras

kierownik literacki: Janusz Legoń

koordynacja pracy artystycznej: Urszula Szczurek

dział marketingu i reklamy: Irena Świtalska,

Beata Król, Tomasz Wójcik, Andrzej Zuziak

inspicjenci: Renata Śladeczek, Halina Mieszczak

kierownik techniczny: Kazimierz Talar

brygada techniczna: Piotr Trzopik, Andrzej Żeromski,

Marek Michalski, Robert Babiec

kierownik oświetlenia: Edward Kasiewicz

oświetleniowiec: Jerzy Kocoń

akustycy: Ireneusz Jeziak, Andrzej Raczkiewicz

obsługa multimedialna: Bartłomiej Kubica

garderobiane: Grażyna Caputa, Małgorzata Kwak

rekwizytor: Andrzej Gilowski

charakteryzatorki: Maria Dyczek, Alicja Kocoń

pracownia malarsko-butaforska, stolarska,

ślusarska, tapicerska:

Roman Byrdy, Jerzy Golenia, Piotr Uniwersał

prac. krawiecka damska: Anna Wajda

prac. krawiecka męska: Zbigniew Kajzer

Opracowanie programu: Janusz Legoń

Fotografie: Olaf Tryzna, Tomasz Wójcik

Projekt plakatu: Anna Jasińska

patronat medialny

INDEPENDENT
POLSKA KULTURA NIEZALEŻNA

ZE ZBIORU
Dziennik Teatralny

Energia elektryczna Codziennie razem

www.enion.pl

Dostawca energii elektrycznej działający na południu Polski.
Obsługuje 2,3 mln klientów.

ENION S.A., 30-417 Kraków, ul. Łągiewnicka 60

ENION
GRUPA TAURON